

**“УСІМ НАМ ВИСТАЧИТЬ МУДРОСТІ, ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ,
НАПОЛЕГЛИВОСТІ У ТОМУ, ЩОБ І НАДАЛІ ГІДНО
ВИКОНУВАТИ ПОКЛАДЕНІ НА НАС ЗАВДАННЯ”**

*(на запитання редакції журналу “Архіви України”
відповідає директор Державного архіву
Чернігівської області Р. Б. Воробей)*

– За показниками рейтингового оцінювання ефективності діяльності державних архівів робота Державного архіву Чернігівської області у 2011 р. визнана найкращою. На засіданні колегії Державної архівної служби України 29 лютого 2012 р. трудовому колективу Державного архіву Чернігівської області вручено Подяку Державної архівної служби України за I місце рейтингового оцінювання. Як архівістам Чернігівщини вдалося досягти такого результату?

– Рейтингове оцінювання проводилося комісією спеціалістів Державної архівної служби України за всіма напрямками діяльності архівних установ. Це – і забезпечення збереженості документів, і використання інформації документів, і робота з формування Національного архівного фонду, робота з установами-фондоутворювачами Національного архівного фонду. Кожен з цих напрямів містить в собі цілий комплекс різноманітних видів робіт. Наприклад, під забезпеченням збереженості документів ми розуміємо не тільки створення належного температурно-вологісного режиму в архівосховищах, а це – і реставрація документів, їх картонування, створення страхового фонду документів, їх оцифрування.

Якщо ми говоримо про використання інформації документів, то це – виконання запитів фізичних і юридичних осіб, організація роботи дослідників, виставкова і видавнича діяльність.

Подяка Державної архівної служби України за I місце рейтингового оцінювання – це вже не перша відзнака колективу Державного архіву Чернігівської області: у 2008 р. колектив отримав Почесну грамоту Кабінету Міністрів України, у 2009, 2010 рр. – премії імені Василя Веретеннікова у номінації “археографія, архівна евристика”.

Взагалі, архівісти України – це великий згуртований дружний колектив на чолі з Державною архівною службою України, і ми постійно відчуваємо підтримку і допомогу з боку керівництва і працівників Державної архівної служби України. Робота нашого архіву триває у тісній співпраці з обласною державною адміністрацією та під її керівництвом.

Архівні установи Чернігівської області, виконуючи завдання, визначені законами України у галузі архівної справи, нормативними актами, розпорядженнями, рішеннями, наказами та дорученнями Державної ар-

Керівники структурних підрозділів Державного архіву Чернігівської області.
З Подякою Державної архівної служби України за I місце
рейтингового оцінювання – директор Р. Б. Воробей.

хівної служби України, обласної державної адміністрації, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, у 2011 р. досягли певних позитивних результатів з основних напрямів своєї діяльності.

Кожен з архівістів області вніс певний доробок у загальнодержавну справу. Виконано значний обсяг робіт з формування Національного архівного фонду, його упорядкування, збереження та інтенсивного використання документної інформації в науково-дослідній, соціально-правовій сферах та просвітницькій діяльності.

В останні роки навантаження на архівістів значно зросло: обсяги інформації постійно збільшуються, види робіт з архівними документами розширюються та ускладнюються.

– Які ж пріоритети були в роботі Вашого колективу в минулому році?

– Головна турбота архівних установ Чернігівської області – забезпечення збереженості документів та покращення їх матеріально-технічної бази.

Реалізацію державної політики у сфері архівної справи і діловодства в області забезпечують: державний архів області, 22 архівні від-

діли райдержадміністрацій, 3 архівні відділи міських рад, 71 трудовий архів та понад 1 700 архівних підрозділів підприємств, установ і організацій.

Основним питанням в роботі цих установ були організація збереження архівних документів, перевірка їх наявності і стану, проведення реставраційних і ремонтних робіт, опрацювання і підшивка справ, удосконалення обліку.

Звітного року Держархівом області було проведено модернізацію охоронної сигналізації корпусу № 2 та деякі види поточних ремонтних робіт в усіх корпусах архіву.

З метою покращення матеріально-технічного стану Державним архівом області було підготовлено проект Програми розвитку архівної справи на 2011–2015 рр., яку схвалено розпорядженням Чернігівської обласної державної адміністрації 18 квітня 2011 р. № 132 та затверджено рішенням четвертої сесії шостого скликання Чернігівської обласної ради від 10 червня 2011 р.

Важливим засобом контролю за збереженням документів є перевірка їх наявності й стану. На виконання Програми здійснення контролю за наявністю, станом і рухом документів Національного архівного фонду Держархіву області на 2009–2019 рр. перевірялись облікові дані як в Держархіві області, так і в архівах низової ланки, та справ загальною кількістю понад 106 700 одиниць зберігання, близько 83 500 одиниць зберігання з яких перевірено в Державному архіві області. Керівниками архівних відділів упродовж звітного року здійснено перевірку наявності понад 24 тисяч одиниць зберігання. Загальна кількість справ, що перевіряється архівними установами області, щороку збільшується.

Значна увага приділяється проведенню реставрації та ремонту архівних документів. З метою поліпшення фізичного стану всіх видів документів упродовж 2011 р. відреставровано понад 3 500 аркушів документів на паперовій основі, що в порівнянні з попереднім роком майже удвічі більше, та відремонтовано близько 50 800 аркушів документів на паперовій основі, що також більше майже на 10 %, ніж у 2010 році. Минулого року опрацьовано та підшито понад 3 300 одиниць зберігання, що на 20 % вище планових показників всього по області.

Питання створення страхового фонду для архівних установ є особливо важливим. Тому в 2011 р. тривала робота над створенням мікрофільмів страхового фонду. Слід відзначити, що ця робота проводиться у тісній співпраці лабораторії мікрофільмування і реставрації документів та відділу забезпечення збереженості документів, завдяки чому минулого року створено страховий фонд на понад 2 000 одиниць зберігання обсягом 100 000 кадрів.

– Останнім часом зростає потреба громадян в отриманні інформації, що міститься в архівних документах. Чи відчуває це Державний архів Чернігівської області?

– Одним із головних завдань системи архівних установ є забезпечення доступу до Національного архівного фонду та використання архівної інформації.

Використання документів НАФ традиційно залишається тією ділянкою роботи, яка створює імідж та підвищує престиж архівних установ, суттєво впливає на суспільну значущість архівної справи.

Основними шляхами реалізації цього важливого напрямку є обслуговування громадян і юридичних осіб за їхніми зверненнями та дослідників через читальні зали установи, ініціативне інформування, виставкова діяльність, популяризація архівних документів через засоби масової інформації, електронне інформаційне забезпечення.

Невід’ємною частиною використання інформаційних ресурсів НАФ є організація роботи користувачів у читальних залах. Кількість користувачів документами читальних залів звітного року зросла порівняно з минулим. Так, у 2011 р. кількість користувачів документами читальних залів архіву зросла на 10 % у порівнянні з 2010 р.

Чільне місце в роботі архівних установ завжди посідало виконання запитів соціально-правового характеру. Минулого року Державним архівом області виконано понад 2 600 запитів соціально-правового характеру, керівниками архівних відділів області – понад 6 500. Строк їхнього виконання не перевищує 30 днів. Особисте приймання громадян працівниками архіву здійснюється кожного робочого дня.

Серед основних питань, що порушуються у соціально-правових запитах – прохання надати допомогу у розшуку документів про трудовий стаж і заробітну плату, підтвердження депутатського стажу, участі у роботі виборчих комісій, одержання державних нагород та відзнак, підтвердження майнових прав. Минулого року значно збільшилась кількість запитів за актами цивільного стану, майнових прав на земельні ділянки.

Ініціативне інформування та фотодокументальні виставки звітного року проводилися за документами державних архівних установ області до ювілейних та святкових дат.

Архів продовжує активну видавничу роботу. У 2011 р. спільно з Чернігівською обласною державною адміністрацією та Чернігівським обласним історичним музеєм ім. В. В. Тарновського підготовлено та видано фотоальбом “Право на безсмертя”, присвячений 70-річчю партизанського руху на Чернігівщині. Збірник документів і матеріалів “Радянська влада та православна церква на Чернігівщині у 1919–1930 рр.”, виданий у 2010 р., отримав диплом за I місце в номінації “Наукова

література” на літературному конкурсі “Краща книга року – 2010” в Чернігові.

– А як організовано роботу із забезпечення збереженості документів ліквідованих установ?

– Слід зазначити, що трудові архіви Чернігівщини здійснюють значну роботу, спрямовану на захист законних прав громадян. На 1 січня 2012 р. у 71 чинному трудовому архіві області (20 районних, 5 міських, 46 сільських та селищних) зберігалось близько 141 500 справ з особового складу, 12 000 справ тимчасового зберігання. Ними виконано близько 10 000 запитів соціально-правового характеру. Цей показник залишається практично на рівні 2010 р. У зв’язку з початком функціонування районних трудових архівів їх штат збільшився з 32 до 46 працівників.

– Звичайно, рівень роботи кожної установи залежить від рівня підготовки та професіоналізму кадрового потенціалу. Яким є очолюваний Вами колектив?

– Колектив Державного архіву Чернігівської області в основному жіночий, 81 відсоток складають жінки, отже, архівна справа Чернігівщини, до речі як і всієї України, має жіноче обличчя, але ми жодним чином не применшуємо ролі наших чоловіків.

Головним напрямом кадрової політики в умовах сьогодення є ріст професійного рівня працівників архівної галузі, удосконалення стилю і методів роботи, підвищення престижу професії архівіста. У ній тісно переплітаються чинники суто матеріального порядку і тонкі, делікатні матерії, пов’язані зі специфікою унікальної архівної діяльності.

В архівних установах області працює 118 осіб, 41 % з яких є державними службовцями. Працівники керівного складу і більшість спеціалістів – це фахівці з вищою освітою.

Стаж роботи значної кількості співробітників, які працюють в архівній галузі, становить від 1 до 5 років. В архівній галузі найбільше спеціалістів мають вік від 36 до 49 років.

Одним з пріоритетних напрямів роботи з кадрами є підвищення кваліфікації працівників за професійними програмами, програмами постійно діючих семінарів, тематичних семінарів.

Упродовж 2011 р. підвищили кваліфікацію 20 осіб. З метою підвищення кваліфікації працівників проводилися навчання, семінари-практикуми, огляди нових надходжень до методкабінету та науково-довідкової бібліотеки, тематичні короткотермінові семінари для трудових архівів області. Надавалася методична та практична допомога новопризначеним працівникам.

У Держархіві області продовжують працювати однорічні заочні курси підвищення кваліфікації, на які у 2011 році зараховано 8 ново-призначених працівників архівних установ області.

Слід відзначити, що звітного року працівники трудових архівів області вперше підвищили кваліфікацію в обласному Центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації. Для них був проведений короткотерміновий семінар, співорганізатором якого був і Держархів області.

Працівникам Державного архіву Чернігівської області створюються сприятливі умови для отримання у навчальних закладах вищої або другої вищої освіти. У поточному році 2 працівники продовжують навчання у вищих навчальних закладах, 1 державний службовець навчається в магістратурі Державного технологічного університету за напрямком підготовки “Державна служба”, галузь знань “Державне управління”.

– Які ж основні завдання Державного архіву Чернігівської області на 2012 рік?

– Державним архівом Чернігівської області були визначені пріоритетні завдання роботи архівних установ області.

Для всіх архівних установ, безперечно, на першому місці є забезпечення гарантованої збереженості документів Національного архівного фонду. Це стосується в першу чергу вирішення питання переміщення документів з культових споруд міста Ніжина, а також покращення умов зберігання документів у більшості архівних установ області.

Перегортаючи сторінку року, що минув, хочу подякувати архівістам Чернігівщини за плідну роботу. У планах роботи Держархіву області – подальша переорієнтація всіх служб на наукові методи роботи. Перспектива розвитку архівної справи в області вбачається також і у вмілому використанні професіоналізму та багаторічного досвіду колег старшого покоління, а також в енергії, завзятості молодих спеціалістів, які поповнили ряди архівістів. Впевнена, що усім нам вистачить мудрості, професіоналізму, наполегливості задля того, щоб і надалі гідно виконувати покладені на нас завдання.